

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben:	
Évi hányra	65 kr. (70 fillér.)
Három hónapra	1 frt (2 kor.)
Védőre postán:	
Évi hányra	65 kr. (1 kor. 80 fill.)
Három hónapra	9 frt. (4 kor.)
Hét hónapra	4 frt. (8 kor.)

ELŐRE

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Zöldfa-utca, 32. szám,
Zöldfa-utca és Nagypiac-ter sarkán.

Felülső szerkesztő:
KUN BÉLA.

Rejtélyes öngyilkosság. — Borzalmas tüzhalál.

Két tűz között.

Nagyvárad, okt. 10.

Az ország közhatalma három eszmeáramlat szerint alakul ki. Három érzés vagy politikai irányzat uralkodik a lelkeken. Az egyik a nemzeti gondolat, a másik a szabadelvű és radikális irányzat, a harmadik a reakcionárius és feudális törekvések. A nemzet az, amely ezt a nevet megérdemli, amely dolgozik s amely a többség, nemzeti érzésű és szabadelvű. A kisebbség, amely nem dolgozik, de ősi jusson megtartotta a politikai hatalmat, a vezést és a nagy vagyontokat, reakciós és feudális. A pártok nem alakultak ezek szerint a künn élő, valóságos eszme-áramlatok szerint. Az alkotmánypártban is, a függetlenségi pártban is vannak, mindhárom áramlatnak képviselői. A néppártban csak a harmadiknak. Ma még összefüzi ezeket a különböző érdeki csoportokat az együttes harc emléke, a kivivolt hatalomban való osztozkodás vágya és a félelem, hogy különválva, elvész rájuk néve az, ami szemükben legértékesebb zsákmánya a nemzeti küzdelemnek: a hatalom. Csak hogy ezek az itt felsorolt motívumok, bármily hatalmasak legyenek is, valóságos egyesítő motívumoknak nem nevezhetők. A legnagyobb és leggazdagabb zsákmány is el fog ylvó, mert a hatalomadta konyonk, mint a jég, mely elolvad, ha Wertheim-székrenybe zárják is, ha akkora is, mint a Himalaya.

A nemzet azonban most is az, ami volt a harcok idején. Nemzeti hevületet nem hűtötte le képviselőinek és vezéreinek kielégített hatalmi vágya. A hatalomból mit sem kapott, csak azt látja, hogy az ő ellentállása révén új emberek, eddig alig ismert urak ültek le a husos fizek köré

A nemzeti gondolat ilyenformán súlyos kompromittáltságnak van kitéve és az a szörnyű veszedelme fenyegeti, hogy azok, akik a nemzeti eszmével kapcsolkodik föl, ugyanazok ölik meg az eszmét a nép szívében. Amitől övön isten bennünk, de ha így folynak tovább a dolgok, mint ahogy eddig folynak, — ide jutunk.

A demokratikus jogokkal is így áll a dolog. A hatalom birtoklása előtt beigérték a jogok kiterjesztését és nemzeti demokráciát ígérték. Nemesak, hogy ezek árában nincs a jelszót tartalommal megcélteni, de magát a jelszót is eltüntetik. Amiből az következik, hogy lassanként olyan képe lesz a kormányzatnak, hogy egy éppen olyan bécsiéskedő kormányunk, mint aminők voltak azelőtt, de amely sokkal kevésbé számol a demokrácia követelményével — mint amennyire a régi kormány számoltak. Pedig azok sem számoltak vele valami nagyon. A nemzet többségében azonban él a nemzeti gondolat és el a demokrácia vágya. Egyiket sem lehet szóval kielégíteni.

Ha pedig nem lehet, a kormány nem fog megállhatni nélküle. E két tűz közt meg fog égni, el fog hamvadni. A megnyit parlament tagjai jól nézzenek körül, hogy mit akarnak: egy hajazórt, erőden kísértet rabszolgái lenni és megemészteni az alsó néposztályok lofogó tüzeiben vagy melegedni ennél a tűznél és világával megkeresni a nemzet igazi boldogulásának útjait?

Attól félünk, hogy az előbbre több a hajlandóságuk. Es ezért félünk a nagy, a fenyegető viharoktól.

A megfizetett sajtó.

Megnyit a ház.

Rövid élés.

Budapest, október 10.

Just Gyula elnök az ülést egy negyed kettőkor megnyitja. Az előtti bejelentés során közli, hogy Barabás Béldt Nagykövetség megválasztották. Azután bejelent a Kuria átiratát, hogy Achim András a mandátumát megosztották. Jelenti, hogy az összehívhatatlansági bizottság tagjait e hó 10 én választják meg. Ezért azon a napon a Ház ülését egy órával előbb fogják megkezdeni. Jelenti, hogy Polányi igazságügyi miniszter pénteken fog válszolni Achim egy régebbi interpellációjára. Ezután a jegyző felolvassa az interpellációs könyvet, melyben Szemere Miklós sajtóüggyben, Vajda Sándor egy iskolai ügyben jegyzett be interpellációt. Wekerle miniszterelnök tájékoztatja a Házat a munkarendről. Bejelenti, hogy pénteken fogja benyújtani a költségvetést és a zárszámadást és hogy ugyanakkor Kossuth Ferenc keszedelemügyi miniszter öt törvényjavaslatot nyújt be. Ezeket azonnal kiadják a bizottságoknak, hogy a Ház már a jövő héten megkezdhesse a tárgyalásokat. Azután az elnök javaslatára a Ház elhatározta, hogy legközelebbi ülését pénteken tartja.

Most áttérnek az interpellációkra. Szemere Miklós: A közélet tényezője a sajtó. Ezzel 1902-ben a Házban már foglalkoztak, amikor a sajtósokla felállítását sürgette. Neki is irányadó nézete Desik Ferencnézete, hogy mindent meg szabad inni, a mi igaz, de az újságok hivatala a legnemesebb. A jó sajtó vezérszóulaga a kultúra megyboltozatának, 1830 ban körülbelül 10 las volt nálunk, ma Budapestben 30 magyar napilap és 10 német napilap jelenik meg, több mint Európa fivárosaiiban Páris kivéve. Első tekintetre tisztában kell lennünk, hogy lapjaink száma

tuleng. A lapok fentartása irtoztos pénzt nyel el. Az újságok, e modern éltienek gyulazatos fiateseket kapnak. Az hiszi valaki, hogy rdunk a lapokat főképpen az előfizetők és hirdetők tarthatják fenn? Nagy teseteit a kivételnek, a lapokat nálunk az állam, a bankok, a nyilvános társaságok pénzei éltetik. Ha ez mind nyitlan történekm, semmi szavam nem volna. De ez mind sub rosa történekm. Az állami paussélek el vannak bjtatva, így, hogy a lapkiadóesok témérének állami pénzi dughatnak megszre, még sem összehérhetetlen, mégse lehetnek képviselők. (Zaj.)

A szegény adófizető nép garasával el kell számolni. Lengyel Zoltán ügy beszedésben elmondta, hogy az államvasutak budgétjét négysszázszor koronával súlyosbították a lapok. De a vasuti költségvetésében erők nincszó. A vasuti hirdetesekre nincs szükség. Van olyan újság, melynek 24 szabadjegye is van. Rövid idő előtt még fogalma sem volt arról, mi a paussélek Szolgálat ki éltéképpel. Az adatok az Egyetérés adatai 1895. évről, mikor Csavolszky Lajos volt a szerkesztő.

Elmondja, hogy a lap egyes bankoktól és társasagoktól mennyi puséskét kapott. Azóta pedig a paussélek csak fölélek emelkednek. Kérdés, bírja-e az ország a súlyos terheket és gyakorolhatják-e a lapok kritikájukat a vállalatok felett? A Ganagyár évi 90.000 koronát költ hirdetesekre. A Lander-bank nem ad a lapoknak krajcárt sem. (Zaj.) 1906. augusztus 24 én meggyűzött: arról, hogy tavaly az Egyetérés című lap 36.000 koronát kapott az államvasutól. 1905-ben a földművelésügyi miniszter több lapnak adott szubvencióját ismerteti.

A magyar lovarégylet és a sajtó viszonyáról szól, amely most nem kedvező. A Bud. W. a sportsmaneket tolvajoknak nevezi. A tévesen banditáknak nevezik gróf Bathányi Bertoldt, akinek arja vértanu volt. A sajtóknak nem szabad mások becsületében gyalolni Bathányi inkább megvélők állásától, mintsem paussélek

Klein Testvérek

női-dívat vászon áruháza

NAGYVÁRAD.

Szent-László-ter, holdas templom mellett.

Őszi szövet, mosó és selyemrukkban legnagyobb választék. Elismert legolcsóbb árak.

Ingyen adni 400 korona vásárlás után egy 120 korona értékű, teljesen új varrógépet, 21 korona költségünk megtérítésével; már 120 korona vásárlásánál átengedjük a gépet tulajdonjogunk fentartásával.

HIREK.

A honpoli városi kösgyűlés. Nagyváradi város törvényhatósága honpoli kösgyűlése elé nagy érdeklődéssel néznek azok, akik városunk közönségének érdekeit szűkösök viselik. A már ismertett vilámostygi botrányok előrelátólag viharos jeleneteket fognak a kösgyűlési teremben előidézni.

A villamosművek váságlása. A város éretlen elmasi válság elé állítottak Nagyváradi város egyik legfejlettebb, európai színvonalon álló községi üzemét, a villamosműveket. A gyűlési prófétákok ártóttak bele megpakot ebbe a kereskedelmi és ipari vállalatba és okvetlenkedésükkel lemondásra kényszerítették a felügyelőbizottságot. Ebben az ügyben ma tartott ülést a felügyelőbizottság, amelyen H o v á n y i Géza indítványára visszavonták lemondásukat s elhatározták, hogy a honpoli kösgyűlés döntéséig megmaradnak helyükön.

A Szacsavay-szobor alapozása. A nagyváradi Szacsavay-szobor alapozási munkálatait az ezedező emléktérmen már megkezdették. A város tanács elme ma terjesztette be K ó s z e g h y József főmérnök az alapozás költségét, amelyek összege szerényesszállencvenhét koronára rug.

Jön az új táblaselnök. A nagyváradi kir. tégelgábla új elnök: Szentkereszthy Zsigmond br. a hét végén pénteken vagy szombatban foglalja el hivatalát. A tábla ez alkalommal öszülést tart, amelyen az új elnök leteszi esküjét s ezzel a beiktatási aktus véget is ér.

Halálhíres. Klein Fanny, ösvegy Klein Ignácné leánya tegnap másfél napi szenvedés után meghalt. Temetésé holnap délután lesz a Béma-téren lévő gyászházban. A meghaldolult elhunytat anyja és kiterjedt rokonsága gyászolja.

A szociálisták felebbesése. A nagyváradi szociálistáknak a mullok arra kériék a várost, engedje át nagyrészt tartására nekik a tüzeltó lakatnya udvarát. A tanács ezt a kérelmet elutasította. A szociálisták most megieglebhezik a tanácsi határozatot a körgyűlés előtt.

Rikkasztó-sztrájk a fővárosban. Az újságírók szervezete ma éjjel kimondotta az „Isti Újság” hajtókötését. A hajtókötő okot az szolgálták, hogy az „E. U.” a megmaradt lapoldányokat az újságírókól nem veszi vissza.

Borsalmás túrlalál. Szigetvári levelezőnk írja: Lereh János tőkerezurli lakos nemrég elhagyta családját, Amerikába vándorolt ki. Az asszony, hogy három nevetlen kis gyermekének megkeresése s mindennapi kenyerét, kénytelen nap-szamba járni. Szombaton is odajárt Lerch Jánosné s mivel senkije sincs kire gyermekeit rábízhatja volna, kénytelen volt a 6 éves Jancsi, a 4 éves Erzsit és a 1 éves kis Ferencet magával vinni a mezőre. Dar-

mesztő, hideg, szeles idő volt. A gyermekek fáztak. A szegény asszony tüzelt rakott s míg ő dolgozott, addig az apróságok a tűz körül kuporogtak a 6 éves Jancsi gondozása mellett. Egész nap nem volt semmi baj. Estelelé azonban egy erősebb szélroham egy egő paraszot fújt a kis Erzsike lenge, vékony ruhájára, mitől az tüzet fogott. A gyermek rémes sikoltására a távolban dolgozó Lerchné segítségére sietett, de már későn. Mire a megremült asszony kis gyermekeibe érkezett, az holtan rogyott össze a kiállott égési sebekből.

Halálós baleset. Tízaloeon folyó hó 7-én a ríamurányi r. t. közúsi telepén ifj. Bersek Lajos aunkts két közúli kocsit ütközés közé került és a két ütközés új összenyomta, hogy szörnyetlag. A bíróság nyomban megindította az eljárást s Pongrácz Deszö vizsgálóbíró dr. Zehery és dr. Kármán orvosokkal a helyszínen megjeltek. Konstatálták, hogy a fiatal embernek a nagy tördés folyán lezakadt a szíve s elvérzett.

A budapesti péksztrájk. Budapestről jelentik: A fenyegő péksztrájkal szemben a mesterok újabb érdekelteket tartottak, amelyen egyhangyán meggyeztek abban, hogy sztrájk esetére egymást segítve foglalkoznak gondoskodni, hogy a fővárosban kenyérség ne állhasson, Amiólt különbön alig lehet szög, mert a 9500 fővárosi pékségdől közül csak ezer akar sztrájkolni. A péksztrájkot azonban a vidékről is hoznak fel segítők. A rendszerűtlenhűvűkedéslet teljeskörűrekelöl pótolják. A mesterok a segédok sztrájkját szociálisták igazságnak tulajdonítják. A pékszmunkások küldöttsége arra kéri Melly Béla fővárosi tanácsost, hogy a katonapártok által stított kenyéret ne adják át a város a péksztrájktereknek, hanem házi készleésben árusítsa. Melly Béla tanácsos kijelentette, hogy a hatóságok az a célja, hogy a közönség kenyéret kapjon. Amíg a péksztrájk a helyzetét vissza nem élnek s a kenyér árárt föl nem emelik, minsem ok arra, hogy a főváros az ismételtárusítást szervezálja. A nagy közönség érdekeiben arra kéri a küldöttség tagjait, menjenek el a pékipártuslet vezetőhöz, kezdjék meg a tárgyalást s ha csak lehet kössék meg a békét. A küldöttség tagjai megígérték, hogy a tanácsos kérelmét bizottságukban meg fogják vitatni.

Bolytóség öngyilkosság. Holtyétes eset foglalkoztja most az aradi tanácsot. Az eset részleite a következők: Az aradi vártanút gyászönnepre az ország minden részéből zarándokoltak Aradra, hogy leróják a kegyelet adóját a 18 vártanú emlékeztetének. Lippórély is eljött az ottani felés keresakolmi iskola tanuló ifjúsága. A novembőlkelet együtt jött Bildbauer Antal szabadkai szölelésen 19 éves novemből is. A tanulók résztvevtek az öszes önnapségeken, ahol Bildbauer is mindentől volt tartott. Szombaton este a ha egyik társának

egy Deutch Deszö névre címzett levelet adott át és elolvastó. Azóta nem látták a fiút. A levelet bejelentik, hogy a Marosba öli magát. Öngyilkosságának okáról egyetlen szó említett sem tesz hátrahagyott leveleiben. Elképzelhető, milyen rémületet okozott a lippai zárandokok között a szerencsétlen fiú életűsége. Azonnal jelentést tettek a rendőrségnek, mely teljes apparátussal fogott hozzá az elűnt fiú kereséséhez. A kutatás eddig nem vezetett eredményre.

Üzérkedés a papíros-buzával. Nográd vármegye törvényhatósága közelebb tartott kösgyűléstében a papírosbuzával folytatott tördési ügyekedésnek törvényhozást uton leendő korlátozása tárgyában hozott határozatot s azt megküldi az országgyűlésnek. A törvényhatóság pártolás végett az öszes hazai törvényhatóságoknak is megküldte derék határozatát.

Végzetes körbontás. J o l s v á n, az ottani magnezit gyártóepen mult hó végén követ rohanástakindinamittal s az ott dolgozó T r a n s z e t Lukács nevű munká vállaltan nem luttott el lénye korán a rohanás szívényétől, úgy hogy egy nagy kődarab a fejére esett s koponyáját nagy darabon betörtte. A szörnyetlag fiatal emberh a gyorsan alkalmazott műtét sem tudta megmenteni s a szenvedést éreltem következtében folyó hó 8-án a rimaszombati kórházban meghalt.

A Bihar kővásházi orfoztársulat teljesen új műsorral szörkötöztja az ott megjeltek nagyszámú közönségnek Nem lehet eszélkedni, hogy közönségünk oly tömegesen látogassa az az előadásokat, mert hiszen ott oly erőok működnek közre, akik a fővárosi elősáruug hasonló árszínletokeből kerültek ki. Elősáruug művészek és művésznők csak mind és egyenként és öszebve oly élvezetes estét nyújtanak, hogy a közönség figyelmét egy egész estét át teljesen lekötik. A műsorból különösen kitűnik a Feiták Zsuzsa utánzó szep és precize énekevel, a zsenió kutyá dressirozója, mások mutatványával a két komikus dígyos és kacagató kuplival. Russzal teszi alá őket meg meg nem keresi, mert almulástól oly dolgokat látni és hallani, amilyenek orfoztárszűkben még nem tapasztaltak.

LEGUJABB.

Sztrájk a stárium miatt.

Lots, okt. 10. Múltán a rendkívüli haditörvényesek még mindig működtek, az öszes itteni gyárak alkalmazottjai megmozdították a munkát. Az izgatósság loirhatatlan. A katonaság számos utcát megszállva tart.

Százötven millió sikkasztás.

Pétervár, okt. 10. Az orosz közlekedési miniszteriumban óriási sikkasztásoknak jutottak nyomára. Az sikkasztott öszeug eddigi számtársok szerint meghaladja a százötven millió koronát. A gazrett részleteit az orosz kormány titkolja.

Veszszén a cár! Pétervár, október 10. Azon a csapatszemélyn, amelyet a cár elutasításá előtt tartott, több puskagolyó csapódott le a hátré követlen kördében. A golyók a cár ellen irányultak.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradi gabona-plaos. Lukács J. József ög jelentése. Az üzlet irányzata: szőlősdabb. Buza 18.90—18.50 Rossz 10.80—11— Zab 12—12.80 Új árpa 11.60—12— Új Tengeri 8.40—8.90

REGÉNYCSARNOK.

A csoda-ember.

Francia regény. (Folytatás.) 25 Nagy, szürke szemű naiv tekintetű alkutartó egy öcsipetű, az öpész cianos megjelenése épen nem volt föltűnő. Mosolyogva meghajolt és halk, szelíd hangon megszólalt: — Kapitány ur rendelkezétek véletem. A kapitány néhány perccig vizsgálta az ismeretlen szelíd arcát. — Ejnye, hozd Rosamoure — mondá végre. — Igazán nem ismerem meg. — Ez bizonyítja, — felelt a fiatal ember önéreztetésen, — hogy a változóhoz nem szükséges az arcfejtés, állaj, hamis szakáll stb. A hűnének többnyire igen óvatosak és könnyen megismerik kártársaimak áldötözétek alatt. — Tudom, hisz ont a tudományos detektívnek neveztek el. — Bizské vagyok e névre. Tíjjon vélem egy darabig, utközben elmondom önnek az ügyet. — Mint az ügyes szónok, ki a hatást keresi, elmondta a kapitány a tüvezést, az öreg tudós életűségi, titokzatos elzárását és művészetét beleesőtte az ö saját közönségétésit, melyek a segítség segédt gyilkosságai vádolták. — Megkeresztelte a segédt? — kérdezte Rosamoure, közönsésen lödáviba sétáplódtát. — Rögtön elküldtem a lakására és ha emberem rátalálnát, idehozzák és elfogadják. — Est nem tanácsom. — Hogyan? — kérdezte a kapitány megdöbbenve. Megmondom azonban. Ki lehet ö, sőt ki kell ö vallatni. De korái és vizgatósság lenne, ha megsejténe, hogy ö gyantásítja. Nincs meg a corpus delicti — hullá. Ezt kell előbb megtáldalni. A segéd egyezsereben azt felelt meg kérdéseimre: — Tegnep este az agyában hagytam, mint rendszeren. Az életűségi nem tudok semmire. Ha engemet vádolnak vele, bizonyíték be védőletem. Legelőször pedig az öreg urat keríték elő, éve vagy holtan. — On ártatlannak tartja a segédt? — nem tartok semmit, sem hiszek a . . . a helyzetet tanulmányozom és . . . körülményeket kutatok. Csak azt ígértem meg, hogy első tendenczi az elűntet megtáldalni, csak azután vádolhatunk.

Folytonos alkalmi vetelek kézmű, fény, szöveg és a Megnyílt a

1906. október 11. HELYI ÉS VIDEKI TELEFON 696. ZSEBI ELVONUL 36 10-25 Kert-utca srók, Friedl és Jörös mellett.

